

Migranten met onregelmatige status in Europa:

Leidraad voor gemeenten

Samenvatting

maart 2019

Global
Exchange

on Migration & Diversity

Het doel van deze leidraad is de gemeentelijke autoriteiten bij te staan om passend te reageren op de aanwezigheid van migranten met een onregelmatige status, waaronder het faciliteren van toegang tot sommige plaatselijke diensten. Deze leidraad biedt informatie over de gemeentelijke beleidsmaatregelen en praktijken als basismateriaal dat steden kunnen gebruiken om hun eigen beleid te ontwikkelen. De leidraad is vooral bestemd voor de gemeentelijke autoriteiten maar richt zich ook op de openbare instellingen die voor hen werken. Werkafspraken tussen openbare instellingen en niet-gouvernementele service providers is één van de topics die worden besproken.

Onder de mensen die wonen in plaatselijke gemeenschappen bevinden zich mensen met een onregelmatige status. Deze status beperkt hun recht om te werken en toegang tot openbare diensten. Nationale wettelijke kaders bieden onregelmatige migranten minimale of geen toegang tot de meeste diensten. Dit kan leiden tot sociale problemen op het plaatselijke niveau, met inbegrip van dakloosheid en armoede, onderwerpen waarvan gemeenten van mening zijn dat ze moeten worden aangepakt. Europese gemeenten hebben genoten van leidraden over beleid en praktijken ten aanzien van migranten die verblijfstoestemming hebben, leidraden om met uitdagingen als gevolg van onregelmatige migranten om te gaan zijn er evenwel niet. Het doel van deze leidraad is bewustzijn te creëren rondom de specifieke uitdagingen waarmee gemeenten worden geconfronteerd ten aanzien van deze bewonersgroep. We hopen dat dit de dialoog binnen en tussen autoriteiten zal bevorderen over hoe ze dit doeltreffend kunnen benaderen.

Deze leidraad werd opgesteld door het *Stadsinitiatief inzake migranten met onregelmatige status in Europa* (C-MISE), een werkgroep van elf steden in tien Europese landen die samenkomen over een periode van twee jaar om hun ervaringen, beleid en praktijken te delen en om deze leidraad voor te bereiden. Dit betekent niet dat de goedkeuring vereist is van elke individuele stad voor elk aspect van de leidraad. De steden zijn: **Athene, Barcelona, Frankfurt, Gent, Gotenburg, Lissabon, Oslo, Stockholm** en **Utrecht**. **Helsinki** en **Zürich** zijn geassocieerde leden. De Werkgroep werd aangenomen als een subgroep van Eurocities' Werkgroep inzake migratie en integratie op de eerste vergadering van C-MISE in juni 2017.

De wetten inzake toegang tot diensten kunnen variëren tussen en in elk land voor verschillende categorieën van onregelmatige migranten. Deze leidraad geeft gemeenten geen details over de wettelijke voorzieningen in elk land. Ze bevat wel algemene richtlijnen, geïllustreerd met praktische voorbeelden, die gemeenten kunnen overwegen binnen de context van relevante nationale en regionale wettelijke kaders.

Immigratiecontrole is dan wel voornamelijk een kwestie van de nationale overheden, maar de verantwoordelijkheid voor openbare dienstverlening is een gedeelde competentie. Gemeenten in Europa verschillen in het soort diensten waarvoor zij verantwoordelijk zijn maar hebben alle een verantwoordelijkheid voor het algemeen welzijn van de inwoners in hun gebied. Gemeenten verlenen diensten zoals gezondheidszorg, politie, huisvesting, sociale diensten en scholing aan mensen met verschillende behoeften, terwijl ze een bredere verantwoordelijkheid dragen om

sociale samenhang en openbare veiligheid te bewaren. Hun rol in het promoten van armoedebestrijding wordt steeds meer erkend op het nationale en internationale niveau.

Doelen en context

Het eerste deel van de leidraad gaat in op de uitdagingen voor gemeenten als gevolg van de aanwezigheid van migranten met onregelmatige status en vermeldt de redenen waarom ze toegang tot sommige diensten faciliteren: om in overeenstemming te zijn met wettelijke verplichtingen; onregelmatigheden reduceren; een reeks sociale beleidsdoelen op gemeentelijk vlak creëren (zoals volksgezondheid en misdaadpreventie); doeltreffende administratie van openbare diensten verzekeren; professionele ethiek respecteren; de publieke opinie geruststellen en het imago van de stad beschermen.

'Migranten met onregelmatige status' verwijst naar 'onderdanen van derde landen' (van buiten de Europese Unie (EU) en de Europese Economische Ruimte (EER) die zonder toelating een Europees land binnenkwamen ('niet-reguliere immigranten'), of die binnenkwamen met een geldige inreisvergunning maar waarvan het verblijfsrecht verstreek ('verblijfsduuroverschrijders').

Bestuur, coördinatie en consultatie

Het tweede deel behandelt interne en overkoepelende consultatie, uitwisseling en coördinatie van informatie; consultatie en coördinatie met externe belanghebbenden; deelname van de overkoepelende instantie op gemeentelijk niveau; dialoog met nationale overheden; ontwikkeling van een uitgebreid actieplan en toewijzing van een budget.

Algemene principes om toegang tot diensten aan te bieden

Het derde deel behandelt de manieren waarop gemeenten toegang tot algemene diensten faciliteren met andere inwoners en andere migranten; of een dienst verlenen voor onregelmatige migranten die geen toegang hebben tot de algemene dienstverlening. Het verklaart waarom en hoe gemeenten werken met niet-gouvernementele organisaties (NGO's) om diensten te verlenen; en hoe persoonlijke informatie over onregelmatige migranten kan worden behandeld, met inbegrip van het concept 'firewalls'.

Specifieke onderdelen van dienstverlening

Het vierde deel behandelt de belangrijkste servicegebieden: regularisatie en terugkeer faciliteren door immigratiebegeleiding en ondersteuning aan te bieden, accommodatie; toegang tot justitie en bescherming van misdaadslachtoffers; gezondheidszorg; en toegang tot scholen, taalklassen en training.

Plaatselijke praktijken die belemmeringen bij de toegang tot diensten verkleinen

Het vijfde deel promoot tot slot bewustzijn van migrantenrechten; oriëntering van nieuwkomers; toegang tot documentatie faciliteren; uitgifte van plaatselijke 'burgerkaarten' die toegang geven tot diensten; en angst om gearresteerd te worden wanneer gebruik wordt gemaakt van een dienst.

Elk onderdeel in deze leidraad is vrijstaand. De lezer kan de Inhoudspagina gebruiken om door de vereiste informatie te navigeren. U vindt meer informatie over de praktijken en bronmaterialen in het C-MISE referentiedocument: Delvino, N. (2017). *Europese steden en migranten met onregelmatige status: Gemeentelijke initiatieven voor de inclusie van onregelmatige migranten in het verlenen van diensten.*

<https://www.compas.ox.ac.uk/project/city-initiative-on-irregular-migrants-in-europe-c-mise>

Het C-MISE initiatief wordt gefinancierd door het Open Society Initiatief voor Europa en gefaciliteerd door de Globale uitwisseling inzake migratie en diversiteit - de kennisuitwisselingsarm van het Centre on Migration, Policy and Society (COMPAS) (Centrum voor migratie, beleid en samenleving) aan de Universiteit van Oxford. De leidraad werd geschreven voor de Werkgroep door Dr. Sarah Spencer, Directrice van Global Exchange, en Senior Researcher Nicola Delvino.

